

ЛОГОС КАО РЕЧ И СЛИКА:
ПРОБЛЕМ БЛАСФЕМИЈЕ У КЊИЖЕВНОСТИ И ФИЛМУ

Кристијан Олах

Институт за књижевност и уметност, Београд
kristijanolah84@hotmail.com

Ма колико се у данашњем времену чинио одразом анахроних па и антимодерних идеолошких начела, те зависним од светоназора онога ко се њиме бави, проблем blasfemiје изнова преиспитује неке од 'утврђених' аксиома теорије књижевности а посредно и филма, попут односа фикције и стварности. Основни проблем blasfemiје је у њеном 'узнемирујућем' позиву – наспрам необавезности и лакомислености као једним од обликотворних начела савремености – на одговорност према (књижевној) речи односно (филмској) слици као медијуму *истине*: уметничког стваралачког импулса који, испоставља се – из такве 'фундаменталне' перспективе – може довести у питање сам концепт *уметничког*. Важно је, притом, оцртати границе онога што се сматра blasfemичним: увид у те границе показује да blasfemiја увек важи од *претходне* интерпретације односно моћи која стоји иза ње. Наречени проблеми биће осветљени на примеру књижевних предлогака и њихових филмских екранизација, при чему ће у фокусу бити представа Христа као 'најосетљивија' и најлакше 'препознатљива' у контексту одступања од светопредањског учења: осим *Страдања Исусовог* Мела Гибсона (2004), ослоњеног на читање *Новог Завета*, али и уметност појединих сликара, биће речи и о *Последњем искушењу* Никоса Казанцакиса (1951), његовом филмском пандану у потпису Мартина Скорсезеа (1988), као и о *Да Винчијевом коду* Дена Брауна (2003) и Рона Хауарда (2006), чији је теоријски претекст квази-историјска 'студија' *Света крв, свети грал* Мајкла Бејцента, Ричарда Лија и Хенрија Линколна (1982).

Др Кристијан Олах је научни сарадник, запослен од 2011. године у Институту за књижевност и уметност у Београду, на пројекту „Културолошке књижевне теорије и српска књижевна критика“. Рођен у Вршцу 1984. године, завршио дипломске (2010), мастер (2011) и докторске студије (2017) на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Аутор је монографије *Књига-Бог: (постмодерна) духовност у Хазарском речнику Милорада Павића* (2012). Докторска дисертација посвећена је изучавању књижевнотеоријског дела Николе Милошевића. Као докторант, више пута је награђиван: 2011. Бранковом наградом Матице српске на научни подмладак; 2011. добио је Награду из фонда „Радмила Поповић“ за најбољи дипломски рад из предмета Српска књижевност XX века, одбрањеног на Филолошком факултету Универзитета у Београду 2010. године; 2013. монографија *Књига-Бог* уврштена је у ужи избор за Награду „Исидора Секулић“.